

Συλλογική δράση και κοινωνική αλλαγή: Κοινωνικά κινήματα και πολιτικός online & offline ακτιβισμός

Αριάδνη Ελευθεράκου-Παπακονδύλη (ΑΜ: 1567201900302)
Ανδρομάχη Μελισσάρη (ΑΜ: 1567201600234)
Θεολόγος Μολάκης (ΑΜ: 1567202300265)
Ελένη Χρυσανθοπούλου (ΑΜ: 1567202100310)

Τμήμα Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ
ΨΧ116 Πολιτική Ψυχολογία
Διδάσκων: Παυλόπουλος Βασίλης
Χειμερινό εξάμηνο 2024-2025

Περίγραμμα παρουσίασης

- Εισαγωγή
- Ο Ρόλος της Συλλογικής Δράσης στην Πολιτική Ψυχολογία
- Κοινωνικά Κινήματα & Πολιτική Αλλαγή
- Πολιτικός ακτιβισμός: offline Δράσεις
- Πολιτικός ακτιβισμός: online Δράσεις
- Συγκριτική Ανάλυση: Online vs. Offline Ακτιβισμός
- Νέα Κοινωνικά Κινήματα και Πολιτική Αλλαγή
- Συμπεράσματα
- Βιβλιογραφία

Εισαγωγή

- Σύγχρονες βιβλιογραφικές αναφορές, άρθρα και μελέτες διερευνούν τη συλλογική δράση και τον ρόλο της στην προώθηση κοινωνικών και πολιτικών αλλαγών, μέσα από την ανάλυση κοινωνικών κινημάτων και μορφών ακτιβισμού.
- Καταγράφεται η μετάβαση από παραδοσιακά κοινωνικά κινήματα σε νέα, με έμφαση στις προκλήσεις και ευκαιρίες που φέρνει η τεχνολογία και τα κοινωνικά μέσα.
- Συγκρίνονται οι μορφές online και offline ακτιβισμού με πλεονεκτήματα/μειονεκτήματα και η μεταξύ τους αλληλεπίδραση.
- Τέλος, εξετάζεται η σημασία της τεχνολογίας ως εργαλείο κινητοποίησης και δυναμικής στα σύγχρονα κινήματα που επηρεάζουν παγκόσμιες αλλαγές.
- Η βιβλιογραφική αυτή εργασία κλείνει με τα συμπεράσματα, όπου παρουσιάζονται συνοπτικά η αξιολόγηση της επίδρασης των κοινωνικών κινημάτων, η εκτίμηση της συμβολής των νέων τεχνολογιών και πώς οι νέες γενιές βρίσκουν νέους τρόπους να διεκδικήσουν το μέλλον τους.

Ο Ρόλος της Συλλογικής Δράσης στην Πολιτική Ψυχολογία

- **Θεωρία των Πόρων (McCarthy & Zald, 1977)**

Για να μπορέσει ένα κοινωνικό κίνημα να πετύχει συλλογική δράση, είναι απαραίτητοι υλικοί (π.χ. χρήματα, χώροι) αλλά και άυλοι (οργάνωση, συνεργασία) πόροι. Παράδειγμα, η διαμαρτυρία Occupy Wall Street (Gillham et al., 2019) όπου οι υλικοί πόροι που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης και οι άυλοι ήταν οι προμήθειες και οι σκηνές που παρείχαν οι εθελοντές.

- **Θεωρία Πολιτικών Ευκαιριών (Tilly, 1978)**

Όταν οι πολιτικές συνθήκες είναι ευνοϊκές, τότε είναι πιο πιθανό να υπάρξει συλλογική δράση. Παράδειγμα, οι κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές του 1960 που οδήγησαν στο Κίνημα για Πολιτικά Δικαιώματα (Della Porta & Diani, 2020).

- **Θεωρία Κοινωνικής Κινητοποίησης (Jasper, 1998)**

Τα κοινά συναισθήματα και οι κοινές αξίες οδηγούν τους ανθρώπους σε συλλογική δράση. Παράδειγμα, η κινητοποίηση Fridays for Future από την Greta Thunberg (Mede & Schroeder, 2024).

Ο Ρόλος της Συλλογικής Δράσης στην Πολιτική Ψυχολογία

- **Κοινωνικό Κεφάλαιο (Putnam, 2000)**

Η συλλογική δράση απαιτεί συνεργασία η οποία ενισχύεται από την εμπιστοσύνη εντός της συλλογικότητας. Παράδειγμα, η δέσμευση για αλληλοβοήθεια μεταξύ των κατοίκων του Νεπάλ κατά τη διάρκεια του σεισμού του 2015 (Panday et al., 2021).

- **Κοινωνική Αλληλεγγύη (Douwes et al., 2018)**

Οι μεμονωμένες πράξεις εμπιστοσύνης και ανταπόδοσης του καθενός λειτουργούν ως μέσο για την επίτευξη συλλογικής δράσης. Παράδειγμα, η υποστήριξη του κινήματος Black Lives Matter προς τους Παλαιστίνιους και αντιστρόφως (Hannan, 2021).

- **Συνδυασμός Θεωριών**

Οι θεωρίες αλληλοσυμπληρώνονται για να επιτευχθεί πλήρης κατανόηση.

Κοινωνικά Κινήματα & Πολιτική Αλλαγή

Τα **κοινωνικά κινήματα** είναι συλλογικές προσπάθειες ομάδων ανθρώπων που στοχεύουν στη δημιουργία ή αποτροπή κοινωνικών, πολιτικών, ή πολιτισμικών αλλαγών (Akfirat et al., 2021· Tilly & Wood, 2009).

Αυτά έχουν:

- Ως χαρακτηριστικά την μακροχρόνια δράση, την ιδεολογική συνοχή, και τη συνεργασία.
- Ως στόχο την διεκδίκηση δικαιωμάτων και την κοινωνική δικαιοσύνη.
- Ως παράγοντες συμμετοχής την κοινωνική ταυτότητα και τη συλλογική αποτελεσματικότητα.

Μορφές Κοινωνικών Κινήματων:

- Ριζοσπαστικά: Ριζικές αλλαγές (ανατροπή καθεστώτων) (Piven & Cloward, 1977).
- Μεταρρυθμιστικά: Βελτιώσεις μέσω μεταρρυθμίσεων (McAdam, 1982).
- Συντηρητικά: Διατήρηση παραδοσιακών αξιών (Lipset, 1981).

Κοινωνικά Κινήματα & Πολιτική Αλλαγή

Πολιτικά δικαιώματα στις ΗΠΑ: Martin Luther King Jr. και νομοθεσία 1964

<https://www.mixanitouxronou.gr/echo-ena-oniro-oti-mia-mera-ta-4-mikra-pedia-mou-tha-zisoun-se-mia-chora-opou-den-tha-krinonte-apo-to-chroma-tou-dermatos-tous-alla-apo-to-charaktira-tous-i-istoriki-omilia-tou-martin-l/>

Δικαιώματα γυναικών: Ψήφος, εργασία, κοινωνική ισότητα

<https://dad.gr/psifisma-kalesma-symmetochis-stin-pagkosmia-feministiki-apergia-tis-8-marti-2019/>

Κοινωνικά Κινήματα & Πολιτική Αλλαγή

Αλληλεπίδραση με την Πολιτική Εξουσία

- ❖ Οι διαδηλώσεις, οι ομάδες πίεσης (lobbying) και οι απεργίες αποτελούν βασικά μέσα με τα οποία τα κοινωνικά κινήματα επηρεάζουν κυβερνήσεις και θεσμούς. Μέσω αυτών, εισάγουν νέα ζητήματα στο δημόσιο διάλογο και συμβάλλουν στη διαμόρφωση νομοθετικών αλλαγών (Snow et al., 2004).
- ❖ Η τεχνολογία έχει ενισχύσει την ψηφιακή κινητοποίηση, διευκολύνοντας τη διάδοση ιδεών και την οργάνωση δράσεων, αναδεικνύοντάς την ως κεντρικό στοιχείο της σύγχρονης δράσης (Meyer & Tarrow, 1998).

Πολιτικός ακτιβισμός: offline δράσεις

Απεργίες:

Μέσο πίεσης προς εργοδότες ή κράτος, για την επίτευξη καλύτερων συνθηκών εργασίας και αμοιβών. Παράδειγμα, η παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση του 2008 σε ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. Ελλάδα, Γαλλία, Ισπανία), στις ΗΠΑ και στην Κίνα (Gorz, 1989· Pilati & Perra, 2022).

Διαδηλώσεις:

Συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας σε δημόσιους χώρους αναφορικά με ένα φλέγον θέμα. Συχνά συνοδεύονται από πανό, συνθήματα ή πορείες. Λειτουργούν ως τρόπος προβολής κοινωνικών ανισοτήτων ή διεκδίκησης δικαιωμάτων. Παραδείγματα: κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα κατά των φυλετικών διακρίσεων στις ΗΠΑ (1950-1960). Εναντίωση στην παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση σε Ελλάδα, Ιρλανδία, Πορτογαλία (Silva, 2022· Tilly & Wood, 2009).

Δημόσιες διαμαρτυρίες:

Κάθε μορφή συμβολικής δράσης για την ευαισθητοποίηση του κοινού και άσκησης πίεσης προς τα κέντρα λήψης αποφάσεων. Παραδείγματα: καταλήψεις, οι καθιστικές διαμαρτυρίες ή οι συμβολικές ενέργειες όπως οι «ανθρώπινες αλυσίδες» είναι δημοφιλείς τρόποι να διατυπώνονται αιτήματα (McAdam, 1986).

Πολιτικός ακτιβισμός: offline κινήματα Ευρώπη

Γαλλία

Μάιος 1968, σύμβολο κοινωνικής
και πολιτισμικής ανατροπής
(Converse et al., 1970)

<https://odeth.eu/αναδρομή-στον-γαλλικό-μάη-του-68/>

Ελλάδα

Νοέμβριος 1973, αντιδικτατορικό κίνημα
(Voglis, 2011)

<https://www.athensvoice.gr/epikairotita/ellada/824379/50-hronia-polutehneio-i-exegersi-se-20-spanies-fotografies/>

Πολιτικός ακτιβισμός: offline κινήματα Ευρώπη

Πολωνία

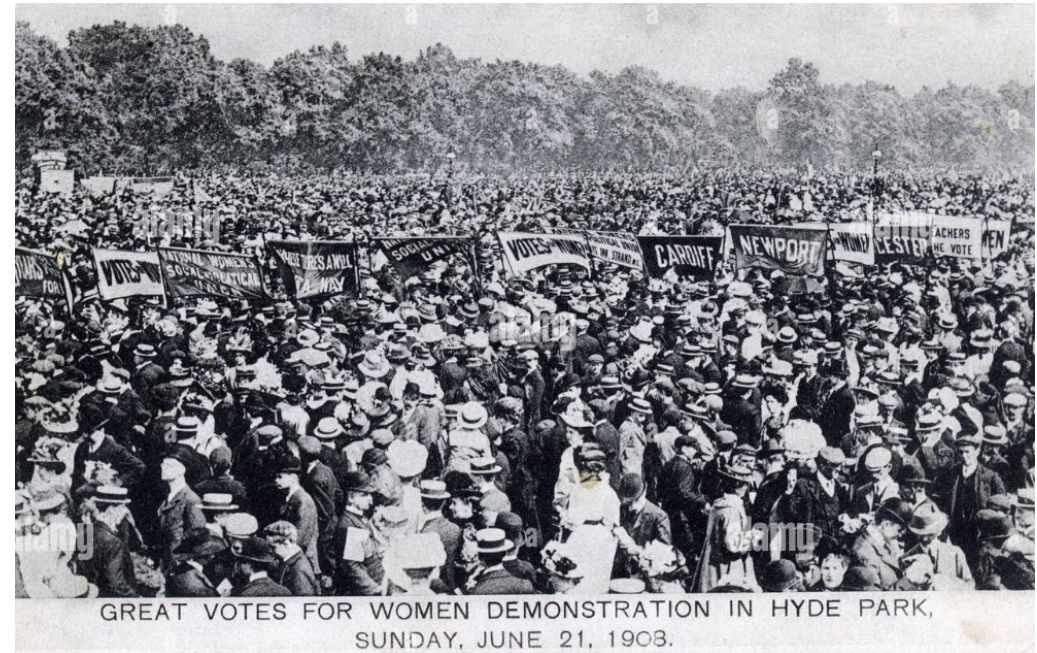
Αύγουστος 1980, απεργίες και διαδηλώσεις εργαζομένων στα ναυπηγία του Gdansk οδήγησαν στην πτώση του κομμουνιστικού καθεστώτος και στην έναρξη δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων (Kozłowski, 2020).

<https://www.offlinepost.gr/2023/06/15/to-kinhma-ths-allileguhs-sthn-polvnia-1980-1981/>

Αγγλία

Ιούνιος 1908, «σουφραζέτες» κατάκτηση της ιδιότητας του πολίτη (citizenship persona), δικαίωμα ψήφου και δημόσιος πολιτικός λόγος ανάλογος των ανδρών (Rubio-Marin, 2014).

<https://womenofinfluencesite.wordpress.com/2016/04/14/womens-sunday-hyde-park-1908/>

Πολιτικός ακτιβισμός: offline κινήματα ΗΠΑ

Ουάσιγκτον

Αύγουστος 1963, κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα με τη μορφή διαδηλώσεων, διαμαρτυριών, μποϊκοτάζ. Οδήγησε στην ψήφιση νομοσχεδίων όπως το «σύμφωνο για τα ατομικά Δικαιώματα» (Civil Rights Act) του 1964 και ο «Νόμος για τα δικαιώματα Ψήφου» (Voting Rights Act) του 1965, που εξάλειψαν νομικά τις φυλετικές διακρίσεις.

(Ware, 2013)

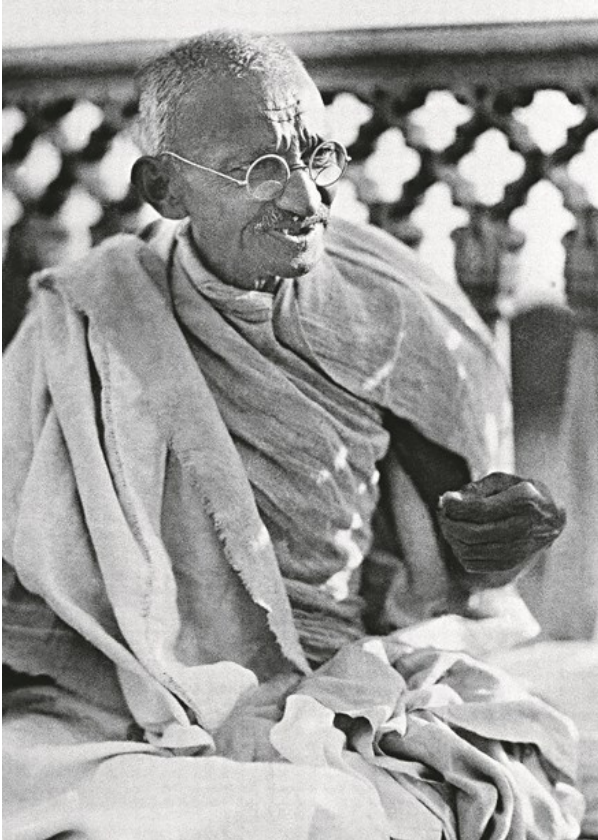

<https://www.britannica.com/event/American-civil-rights-movement>

Πολιτικός ακτιβισμός: offline κινήματα

Ινδία

Γκάντι ειρηνιστής (απεργίες πείνας), ακτιβιστής
υπέρ ανεξαρτησίας από την αγγλική κυριαρχία
(Singh, 1985)

<https://www.in.gr/2023/01/30/stories/maxatma-gkanti-o-indos-protoporos-tis-antistasis-stin-tyrannia/>

Αφρική

Απαρτχάιντ (διαχωρισμός) 1948-1994
Ιούνιος 1976, Πίτερσον
(Wikipedia contributors, 2024)

<https://www.offlinepost.gr/2023/07/27/apartheid-ratsismos-me-thn-ypografh-tou-kratoys/>

Πολιτικός ακτιβισμός: offline κινήματα

Πλεονεκτήματα

Η φυσική παρουσία ενισχύει:

- Τη συλλογικότητα αυξάνοντας τη δέσμευση μεταξύ ατόμων και προς τους στόχους του κινήματος (Tilly & Wood, 2009).
- Την αξιοπιστία του κινήματος, λόγω αφοσίωσης στο στόχο και στον χρόνο που διαθέτουν για τους σκοπούς του κινήματος (McAdam, 1986).
- Την αλληλεπίδραση, την εμπιστοσύνη και τη συντροφικότητα.
- Τη συγκρότηση συλλογικής πολιτικής ταυτότητας (Tilly & Tarrow, 2015).
- Την αύξηση της ανθεκτικότητας σε εξωτερικές πιέσεις ή καταστολή (McAdam, 1986).

<https://catalog.archives.gov/id/542044?objectPage=3>

Πολιτικός ακτιβισμός: offline κινήματα

Μειονεκτήματα

- Δυσκολίες οργάνωσης και επικοινωνίας (Polletta, 2002)
- Ευαλωτότητα στην καταστολή, δηλαδή στην αστυνομική επέμβαση, γεγονός που ενδέχεται να λειτουργήσει ανατρεπτικά και αποθαρρυντικά στους συμμετέχοντες (Della Porta, 1995).
- Είναι γεωγραφικά περιορισμένα και ενδέχεται να τύχουν λιγότερης απήχησης σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο (Castells, 2012).

Σικάγο, Αύγουστος 1964

<https://www.theatlantic.com/photo/2014/05/1964-civil-rights-battles/100744/>

Πολιτικός ακτιβισμός: online δράσεις βάσει ιδεολογικού προσανατολισμού

Αριστερός προσανατολισμός:

- Επιλέγονται στρατηγικές που ενσωματώνουν ενέργειες διαμαρτυρίας τόσο στο διαδίκτυο όσο και στον φυσικό χώρο (transmedia).
- Προσαρμογή στις ανάγκες της ψηφιακής εποχής και παράλληλα διατήρηση σχέσης με τις παραδοσιακές μορφές κοινωνικής κινητοποίησης.

Δεξιός προσανατολισμός:

- Αποφεύγεται η διαμαρτυρία με φυσικό τρόπο.
- Εστίαση στη χειραγώγηση των αφηγήσεων στα μέσα ενημέρωσης (παραπληροφόρηση, ψευδείς ειδήσεις) και στη διαχείριση της παρουσίας τους στις ψηφιακές πλατφόρμες.
- Αποφυγή «εχθρικών» πλατφορμών όπως Big Tech, επιλογή εναλλακτικών φιλικών.
- Επιλογή τακτικών όπως ο περιπαιγμός-«τρολάρισμα» (trolling) που δημιουργεί πόλωση και ενισχύει την αίσθηση της αντιπαλότητας μεταξύ ιδεολογιών.

(Freelon et al., 2020)

Πολιτικός ακτιβισμός: online δράσεις βάσει ιδεολογικού προσανατολισμού

Ο ακτιβισμός «hashtag» (ετικέτα) είναι ιδιαίτερα δημοφιλής σε άτομα με αριστερό προσανατολισμό. Παρατηρείται σε διάφορες χώρες, αποδεικνύοντας την παγκόσμια εμβέλειά του.

Δημιουργία δηλωτικού hashtag ως σύνθημα (πχ. #BlackLivesMatter)

Κερδίζει την προσοχή του κοινού μέσω της ειδησεογραφικής κάλυψης σημαντικών γεγονότων.

Συντομογραφία για τα αιτήματα και τις προτεραιότητες του κινήματος.

Ευρεία δέσμευση από απλούς πολίτες που θέλουν να εκφράσουν την υποστήριξή τους

Γίνονται τάση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης συμβάλλοντας έτσι στη δημοσιοποίηση του κινήματος και των στόχων του.

Προσοχή και υποστήριξη από τρίτα μέρη-ελίτ

Προσωπικότητες, οργανισμοί με επιρροή (π.χ. ΜΜΕ, επιχειρήσεις, πολιτικοί).

Αύξηση προβολής του μηνύματος.

(Freelon et al., 2020).

<https://news.cs.washington.edu/2022/08/24/analysis-of-blacklivesmatter-social-media-content-points-to-the-power-of-positivity-in-online-activism-and-large-scale-social-movements/>

Συγκριτική Ανάλυση Online/Offline Ακτιβισμού

Online Ακτιβισμός:

- Χρήση ψηφιακών μέσων για την ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση.
- Ευκολία πρόσβασης και διάδοσης πληροφοριών.
- Συχνά χαρακτηρίζεται από clicktivism (επιφανειακή συμμετοχή).

(Morozov, 2024)

<https://www.blakespectrum.org/blog/2020/10/07/social-media-activism-spreads-ignites-change/>

Offline Ακτιβισμός:

- Φυσική παρουσία, όπως διαδηλώσεις, συγκεντρώσεις.
- Απαιτεί μεγαλύτερη δέσμευση και χρόνο.
- Δυνατότητα προσωπικής αλληλεπίδρασης και άμεσης δράσης.

(Vegh, 2003)

<https://www.athensvoice.gr/epikairotita/ellada/824379/50-hronia-polutehneio-i-exegersi-se-20-spanies-fotografies/>

Συμπληρωματικότητα Online και Offline Ακτιβισμού

Ηλεκτρονικές Πλατφόρμες:

- Υποστήριξη offline δράσεων μέσω ψηφιακής επικοινωνίας.
 - Οργάνωση εκδηλώσεων, χρηματοδοτήσεις, ενημέρωση.
- (Harlow & Harp, 2011)

Offline Συγκεντρώσεις:

- Μετατροπή online ευαισθητοποίησης σε πραγματική δράση.
 - Ενίσχυση της προσωπικής δέσμευσης των συμμετεχόντων.
- (Gladwell, 2010)

Left: Between 200,000 and 500,000 demonstrators march down Constitution Avenue during the March on Washington for Jobs and Freedom, Washington D.C., Aug. 28, 1963; Right: Protesters gather in Harlem to protest the recent death of George Floyd on May 30, 2020 in New York City. Hulton Archive/Getty Images; David 'Dee' Delgado—Getty Images

<https://time.com/5846727/george-floyd-protests-history/>

Clicktivism και Διαδικτυακός Ακτιβισμός

Clickactivism (ή Slacktivism):

- Ενέργειες χαμηλής δέσμευσης, όπως likes, shares, υπογραφές αναφορών.
- Συχνά επικρίνεται για την επιφανειακή του φύση.
(Kristofferson et al., 2013)

Άλλοι Όροι:

- Hacktivism: Χρήση hacking για πολιτικούς σκοπούς.
- Hashtag Activism: Χρήση hashtags για την προώθηση κοινωνικών ζητημάτων.

(Fisher, 2020)

<https://omscroll.com/2021/06/14/social-media-slacktivism/>

Ο Ρόλος του Διαδικτύου στην Πολιτική Συμμετοχή

- Διευρύνει την πρόσβαση σε πολιτική πληροφόρηση.
- Επιτρέπει τη συμμετοχή ατόμων που δεν μπορούν να παραστούν φυσικά.
- Δημιουργεί νέες μορφές συλλογικής δράσης και συμμετοχής.

(Frost, 2020· Shirky, 2008)

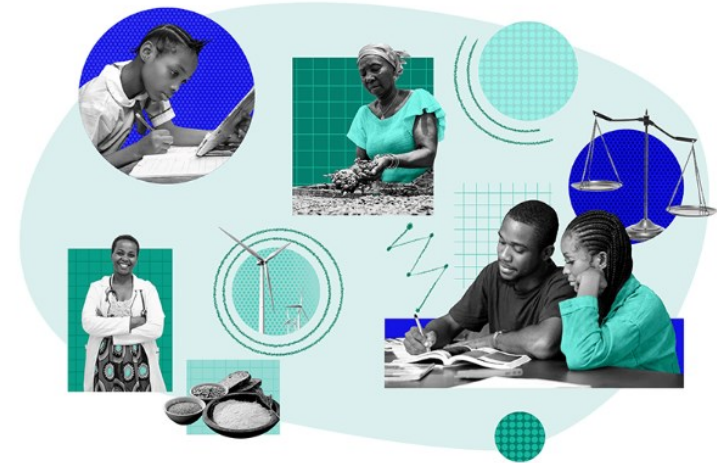

<https://taggmagazine.com/social-media-for-activism/>

Ο Ρόλος του Διαδικτύου στη Διαμόρφωση Κοινωνικής Συνείδησης

- Ανάδειξη παγκόσμιων ζητημάτων, όπως η κλιματική αλλαγή.
- Δημιουργία κοινοτήτων με κοινά ενδιαφέροντα και στόχους.
- Υποστήριξη ευάλωτων ομάδων μέσω διαδικτυακής αλληλεγγύης.

(Howard, 2014· Joyce, 2010)

<https://www.one.org/what-we-do/the-issues/>

<https://volteuropa.org/news/protests-works-climate-activism-holds-the-key>

Νέα Κοινωνικά Κινήματα και Πολιτική Αλλαγή

Η Μετάβαση από Παραδοσιακά σε Νέα Κοινωνικά Κινήματα

- Ιστορικά, τα κοινωνικά κινήματα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην πολιτική ζωή, αποτελώντας **εργαλείο έκφρασης** για **αιτήματα και διεκδικήσεις**.
- Παραδοσιακά κοινωνικά κινήματα:
 - Εργατικά κινήματα και κινήματα για τα πολιτικά δικαιώματα.
 - Επικεντρώνονταν σε συγκεκριμένα εθνικά ή τοπικά ζητήματα, συχνά μέσω μορφών συλλογικής δράσης.
 - Οργανώνονταν γύρω από εργατικά σωματεία, πολιτικά κόμματα ή ιδεολογικές οργανώσεις, χρησιμοποιώντας κυρίως το δρόμο ή τις πλατείες για τις διαμαρτυρίες τους.
 - Οργανωμένα με **σαφείς ηγεσίες και ιεραρχία**, με την επικοινωνία να γίνεται μέσω των παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης, όπως εφημερίδες, ραδιόφωνο και τηλεόραση.

(Bennett & Segerberg, 2013)

Νέα Κοινωνικά Κινήματα και Πολιτική Αλλαγή

Η Μετάβαση από Παραδοσιακά σε Νέα Κοινωνικά Κινήματα

- Στην εποχή μας, η μετάβαση σε νέα κοινωνικά κινήματα σημειώνεται σταδιακά από τα τέλη του 20ού αιώνα.
- Τα νέα κοινωνικά κινήματα έχουν προκύψει ως απάντηση στην ταχύτατα μεταβαλλόμενη κοινωνική, πολιτική και τεχνολογική πραγματικότητα.
- Αυτά τα κινήματα, όπως το κίνημα για το κλίμα ή το κίνημα για τα δικαιώματα των προσφύγων, διαφοροποιούνται από τα παραδοσιακά, τόσο **ως προς τα αιτήματα**, όσο και **ως προς τις μεθόδους δράσης**.

(Castells, 2015)

- Ο ψηφιακός κόσμος, τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης και οι πλατφόρμες διαδικτυακής επικοινωνίας όπως το «Twitter», το «Instagram», το «Facebook» και το «TikTok» παρέχουν τη δυνατότητα **άμεσης και μαζικής** επικοινωνίας, κάτι που επιτρέπει τη δημιουργία «**αυθόρμητων**» **κινημάτων** χωρίς την ανάγκη κεντρικής ηγεσίας.

(Tufekci, 2017)

Νέα Κοινωνικά Κινήματα και Πολιτική Αλλαγή

Η Μετάβαση από Παραδοσιακά σε Νέα Κοινωνικά Κινήματα

- Τα νέα κοινωνικά κινήματα είναι περισσότερο εστιασμένα σε συγκεκριμένα ζητήματα, όπως για παράδειγμα το κλίμα, τα δικαιώματα προσφύγων, την κοινωνική δικαιοσύνη, χωρίς να περιορίζονται σε παραδοσιακά πολιτικά ή ιδεολογικά πλαίσια.
- Τα μέλη τους χρησιμοποιούν καινοτόμες στρατηγικές, όπως διαμαρτυρίες στο διαδίκτυο, διαδικτυακές εκστρατείες (hashtags), αλλά και οργανώσεις σε παγκόσμιο επίπεδο μέσω διαδικτυακών πλατφορμών (Change.org).
- Τα νέα κοινωνικά κινήματα χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να συνδέσουν τους συμμετέχοντες, να αναδείξουν την κοινωνική αδικία και να διεκδικήσουν πολιτική αλλαγή

(Castells, 2015)

Νέα Κοινωνικά Κινήματα και Πολιτική Αλλαγή

Περιπτώσεις Νέων Κοινωνικών Κινήματων

- Τρία χαρακτηριστικά παραδείγματα Νέων Κοινωνικών Κινήματων, ως προς τη διαφορετική φύση, το αίτημα τους και την μεγάλη έκταση τους:

1. Το Διεθνές Κίνημα Νέων για Κλιματική Δράση «Fridays for Future»

- Το κίνημα αυτό ξεκίνησε στη Σουηδία το 2018 από τη νεαρή ακτιβίστρια Greta Thunberg (Γκρέτα Τούνμπεργκ), ως ένα μαθητικό κίνημα, όπου κάθε Παρασκευή, οι μαθητές αποφασίζουν αντί να παρακολουθήσουν μαθήματα να λάβουν μέρος σε διαδηλώσεις απαιτώντας δράση για να αποτραπεί η περαιτέρω υπερθέρμανση του πλανήτη και η κλιματική αλλαγή.
- Το συγκεκριμένο κίνημα χρησιμοποίησε ευρέως τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης για να συντονίσει διαμαρτυρίες και να κινητοποιήσει χιλιάδες ανθρώπους σε παγκόσμιο επίπεδο, δημιουργώντας έναν καθοριστικό αντίκτυπο στην πολιτική ατζέντα για το κλίμα.
- Το «Fridays For Future» είναι ένα παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο η τεχνολογία διευκολύνει τη μαζική κινητοποίηση και την επικοινωνία.
- Το εν λόγω κίνημα ανέδειξε την ανάγκη για αλλαγές σε επίπεδο πολιτικής και διαχείρισης φυσικών πόρων, και έφερε στο προσκήνιο την υποχρέωση των κυβερνήσεων να αναλάβουν δράση για την προστασία του πλανήτη.

(Thunberg, 2019)

Νέα Κοινωνικά Κινήματα και Πολιτική Αλλαγή

Περιπτώσεις Νέων Κοινωνικών Κινήματων

2. Κίνημα για τα Δικαιώματα των Προσφύγων «Refugees Welcome International»

- Κινητοποίηση κυρίως μέσω των κοινωνικών μέσων για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των προσφύγων και την υποστήριξη της ανάγκης για ανθρωπιστική βοήθεια.
- Το κίνημα αυτό τόνισε την ανάγκη για αλληλεγγύη και αντιστάθηκε στην αυξανόμενη ρητορική του μίσους, χρησιμοποιώντας την τεχνολογία για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και την άσκηση πίεσης στους κυβερνητικούς φορείς.
- Παράλληλα, τα κινήματα αυτά ανέδειξαν τις ανεπάρκειες της ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα της μετανάστευσης.

(Zack, 2020)

Νέα Κοινωνικά Κινήματα και Πολιτική Αλλαγή

Περιπτώσεις Νέων Κοινωνικών Κινήμάτων

3. Κινήματα για τη Δικαιοσύνη στον Ψηφιακό Κόσμο

- Η ψηφιακή δικαιοσύνη και τα δικαιώματα των χρηστών στο διαδίκτυο αποτελούν ένα ανερχόμενο κίνημα (Zuboff, 2019).
- Κινήματα όπως το «Delete Facebook», το «Data Privacy Movement» ή οι ακτιβιστικοί αγώνες για την προστασία των δικαιωμάτων της ιδιωτικότητας στο διαδίκτυο, όπως η «Electronic Frontier Foundation», ιδιαίτερα μετά από το σκάνδαλο δεδομένων του «Cambridge Analytica» προβάλλουν την ανάγκη για αυστηρότερη ρύθμιση των μεγάλων τεχνολογικών εταιρειών (Mayer-Schönberger & Cukier, 2013).
- Παράλληλα, μάχονται ενάντια στις παραβιάσεις της ιδιωτικότητας, στην κυβερνοκατασκοπεία και στην αθέμιτη εκμετάλλευση των προσωπικών δεδομένων (Binns, 2018).
- Αυτά τα κινήματα τονίζουν τη σημασία του ελέγχου των δεδομένων και της προσωπικής ελευθερίας, θέτοντας σε αμφισβήτηση την ηθική των μεγάλων ψηφιακών κολοσσών (Nissenbaum, 2010).

Νέα Κοινωνικά Κινήματα και Πολιτική Αλλαγή

Η Δυνατότητα Αλλαγής σε Παγκόσμιο Επίπεδο

- ✓ Τα σύγχρονα κοινωνικά κινήματα, με τη βοήθεια της τεχνολογίας και του διαδικτύου, έχουν την δυνατότητα να επιδρούν σε παγκόσμιο επίπεδο.
- ✓ Η ψηφιακή σύνδεση καθιστά δυνατή την άμεση και χωρίς σύνορα επικοινωνία και συνεργασία.
- ✓ Οι άνθρωποι από διαφορετικές χώρες μπορούν να επικοινωνούν άμεσα, να συντονίζουν δράσεις και να πιέζουν τις κυβερνήσεις για αλλαγές μέσω των κοινωνικών δικτύων.
- ✓ Η δυνατότητα να οργανώνονται και να διαδίδονται παγκόσμιες εκστρατείες μέσα από το διαδίκτυο δίνει μια νέα διάσταση στις πολιτικές και κοινωνικές αλλαγές.

(Tufekci, 2017)

Συμπεράσματα

1. Αξιολόγηση της επίδρασης των κοινωνικών κινημάτων: Πώς οι κοινωνικές αλλαγές προκύπτουν μέσα από τη συλλογική δράση

Η κοινωνική αλλαγή είναι μια δυναμική διαδικασία που συνήθως προκύπτει μέσω της συλλογικής δράσης, η οποία ενσωματώνει την αλληλεγγύη, τις κοινές αξίες και την κοινή επιθυμία για μεταρρύθμιση. Οι κοινωνικές κινητοποιήσεις, όπως το κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα, τα γυναικεία δικαιώματα, και οι περιβαλλοντικές δράσεις, αποδεικνύουν ότι η συλλογική δράση μπορεί να αναδείξει και να αντιμετωπίσει προβλήματα που αγνοούνται ή δεν λαμβάνονται σοβαρά υπόψη από τις πολιτικές αρχές. Οι κοινωνικές αλλαγές προκύπτουν όταν οι ομάδες αποκτούν συνείδηση των προβλημάτων τους και κινητοποιούνται οργανωμένα, δημιουργώντας μια δυναμική πίεσης για νομοθετικές και πολιτικές μεταρρυθμίσεις. Τα κοινωνικά κινήματα ενεργούν ως καταλύτες για την αλλαγή, προκαλώντας διάλογο και νέες προσεγγίσεις στα κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά ζητήματα.

Συμπεράσματα

2. Εκτίμηση της συμβολής των νέων τεχνολογιών: Πόσο σημαντική είναι η ψηφιακή διάσταση για την κοινωνική αλλαγή

Η ψηφιακή τεχνολογία έχει επαναπροσδιορίσει την ικανότητα των κοινωνικών κινημάτων να επικοινωνούν και να οργανώνονται. Η χρήση των κοινωνικών δικτύων και των διαδικτυακών πλατφορμών έχει επιτρέψει την άμεση σύνδεση των πολιτών σε παγκόσμιο επίπεδο, διευκολύνοντας την κινητοποίηση και την ανάρτηση περιεχομένου που ευαισθητοποιεί την κοινωνία για σοβαρά ζητήματα. Ειδικότερα, τα ψηφιακά μέσα προσφέρουν δυνατότητες ταχείας διάδοσης πληροφορίας, οργάνωσης διαμαρτυριών και δημιουργίας μιας παγκόσμιας κοινότητας που συμμετέχει σε κινήματα με υπερτοπική διάσταση. Ωστόσο, η τεχνολογία δεν είναι απλώς εργαλείο επικοινωνίας, αλλά και πεδίο για τη διάδοση ιδεών και την υποστήριξη πολιτικών ακτιβισμών. Παρά τις θετικές της δυνατότητες, η ψηφιακή διάσταση φέρει και κινδύνους, όπως η παραπληροφόρηση ή η καταστολή των διαδικτυακών δραστηριοτήτων, η οποία απαιτεί προσεκτική διαχείριση.

Συμπεράσματα

3. Κοινωνικά κινήματα και νέες τεχνολογίες: Δυνατότητα αλλαγής σε παγκόσμια προοπτική

Τα νέα κοινωνικά κινήματα αναπτύσσονται μέσα σε έναν ψηφιακό κόσμο, ο οποίος ενισχύει τη δυνατότητα των ανθρώπων να συνδεθούν, να ανταλλάξουν πληροφορίες και να κινητοποιηθούν σε παγκόσμιο επίπεδο. Η τεχνολογία δεν αποτελεί μόνο μέσο επικοινωνίας, αλλά και εργαλείο για την επίτευξη πραγματικής πολιτικής και κοινωνικής αλλαγής. Παραδείγματα όπως τα κινήματα για το κλίμα, τα δικαιώματα των προσφύγων και τη δικαιοσύνη στον ψηφιακό κόσμο αναδεικνύουν την αξία της συλλογικής δράσης σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον, και αποδεικνύουν ότι οι νέες γενιές βρίσκουν και νέους τρόπους να διεκδικήσουν το μέλλον τους.

Αντί επιλόγου

<https://www.arbejdernuseet.dk/en/aktivist/>

Στο ACTIVIST, τη μεγάλη έκθεση που οργάνωσε το Εργατικό Μουσείο της Κοπεγχάγης το 2022, οι επισκέπτες μπορούσαν να ζήσουν τα τελευταία 60 χρόνια κινημάτων διαμαρτυρίας, διαδηλώσεων και ακτιβισμού στη Δανία. Επιπλέον, το μουσείο εγκαινίασε ένα πρακτικό εργαστήριο όπου τα παιδιά και οι νέοι μπορούσαν να εκπαιδεύσουν τις δημοκρατικές τους δεξιότητες και να αναλογιστούν τις επιλογές που έχουν για να ενεργήσουν σύμφωνα με τις πεποιθήσεις τους.

Βιβλιογραφία

- Akfirat, S., Uysal, M. S., Bayrak, F., Ergiyen, T., Üzümcüker, E., Yurtbakan, T., & Özkan, Ö. S. (2021). Social identification and collective action participation in the internet age: A meta-analysis. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 15(4), 10. <https://doi.org/10.5817/CP2021-4-10>
- Bennett, W. L., & Segerberg, A. (2013). *The logic of connective action: Digital media and the personalization of contentious politics*. Cambridge University Press.
- Binns, R. (2018). Data privacy and digital justice: A critical perspective. *Journal of Cybersecurity Law*, 14(3), 32-45.
- Castells, M. (2012). *Networks of outrage and hope: Social movements in the Internet age*. Polity Press.
- Castells, M. (2015). *The rise of the network society* (2nd ed.). Wiley-Blackwell.
- Converse, P., Pierce, R., & The University of Michigan. (1970). *Basic cleavages in French politics and the disorders of May and June 1968* [Conference-proceedings]. 7th World Congress of Sociology, Varna, Bulgaria.
- Della Porta, D. (1995). *Social Movements, Political Violence, and the State*. Cambridge University Press.
- Della Porta, D., & Diani, M. (2020). *Social movements: An introduction* (3rd ed.). Wiley-Blackwell.
- Douwes, R., Stuttaford, M., & London, L. (2018). Social solidarity, human rights, and collective action: Considerations in the implementation of the national health insurance in South Africa. *Health and Human Rights*, 20(2), 185–196.
- Fisher, R. (2020, September 16). The Subtle Ways That “Clicktivism” Shapes the World. *BBC*. <https://www.bbc.com/future/article/20200915-the-subtle-ways-that-clicktivism-shapes-the-world>
- Freelon, D., Marwick, A., & Kreiss, D. (2020). False equivalencies: Online activism from left to right. *Science*, 369(6508), 1197–1201. <https://doi.org/10.1126/science.abb2428>
- Frost, S. (2020). The role of the internet in shaping political participation. *New Media Studies*, 8(2), 45–62.
- Fuchs, C. (2017). *Social Media: A Critical Introduction*. Sage.
- Gillham, P. F., Edwards, B., & Noakes, J. A. (2019). Strategic incapacitation and the policing of Occupy Wall Street protests in New York City, 2011. *Policing and Society*, 29(2), 176–193. <https://doi.org/10.1080/10439463.2018.1475546>
- Gorz, A. (1989). *Critique of Economic Reason*. Verso.
- Gladwell, M. (2010, September 27). Small change. *The New Yorker*. <https://www.newyorker.com/magazine/2010/10/04/small-change-malcolm-gladwell>

Βιβλιογραφία

- Harlow, S., & Harp, D. (2011). Collective action on the Web: A cross-cultural study of social networking sites and online and offline activism in the United States and Latin America. *Information, Communication & Society*, 15(2), 196–216. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2011.591411>
- Howard, E. (2014, September 24). How “clicktivism” has changed the face of political campaigns. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/society/2014/sep/24/clicktivism-changed-political-campaigns-38-degrees-change>
- Jasper, J. M. (1998). The emotions of protest: Affective and reactive emotions in and around social movements. *Sociological Forum*, 13(3), 397–424.
- Joyce, M. (2010). *Digital activism decoded: The new mechanics of change*. International Debate Education Association.
- Kozłowski, T. (2020). From strikes to solidarity: The diffusion of protests in Poland in the summer of 1980. *East European Politics and Societies and Cultures*, 35(4), 1161–1178. <https://doi.org/10.1177/0888325420953483>
- Kristofferson, K., White, K., & Peloza, J. (2013). The nature of slacktivism: How the social observability of an initial act of token support affects subsequent prosocial action. *Journal of Consumer Research*, 40(6), 1149–1166. <https://doi.org/10.1086/674137>
- Lipset, S. M. (1981). *Political man: The social bases of politics*. Johns Hopkins University Press
- Mayer-Schönberger, V., & Cukier, K. (2013). *Big data: A revolution that will transform how we live, work, and think*. Houghton Mifflin Harcourt.
- McAdam, D. (1982). *Political process and the development of Black insurgency, 1930–1970*. University of Chicago Press.
- McAdam, D. (1986). Recruitment to high-risk activism: The case of Freedom Summer. *American Journal of Sociology*, 92(1), 64–90. <http://www.jstor.org/stable/2779717>
- McCarthy, J. D., & Zald, M. N. (1977). Resource mobilization and social movements: A partial theory. *American Journal of Sociology*, 82(6), 1212–1241.
- Mede, N. G., & Schroeder, R. (2024). The “Greta Effect” on social media: A systematic review of research on Thunberg’s impact on digital climate change communication. *Environmental Communication*, 18(6), 801–818. <https://doi.org/10.1080/17524032.2024.2314028>
- Meyer, D. S., & Tarrow, S. (1998). *The social movement society: Contentious politics for a new century*. Rowman & Littlefield.
- Morozov, E. (2024, November 20). The brave new world of slacktivism. *Foreign Policy*. <https://foreignpolicy.com/2009/05/19/the-brave-new-world-of-slacktivism/>
- Nissenbaum, H. (2010). *Privacy in context: Technology, policy, and the integrity of social life*. Stanford University Press.
- Pilati, K., & Perra, M. S. (2022). Economic and political strikes: A social movement unionism hypothesis. *Socialism and Democracy*, 36(1–2), 39–63. <https://doi.org/10.1080/08854300.2022.2253073>

Βιβλιογραφία

- Piven, F. F., & Cloward, R. A. (1977). *Poor people's movements: Why they succeed, how they fail*. Pantheon Books.
- Polletta, F. (2002). *Freedom is an endless meeting: Democracy in American social movements*. University of Chicago Press.
- Putnam, R. D. (2000). Bowling alone: The collapse and revival of American community. Touchstone Books/Simon & Schuster. <https://doi.org/10.1145/358916.361990>
- Rubio-Marin, R. (2014). The achievement of female suffrage in Europe: On women's citizenship. *International Journal of Constitutional Law*, 12(1), 4–34. <https://doi.org/10.1093/icon/mot067>
- Silva, C. T. (2022). Protests in Europe in times of crisis - The case of Greece, Ireland and Portugal. *European Journal of Social Sciences*, 5(2), 98-110. <https://doi.org/10.26417/ejss.v1i2.p44-51>
- Shirky, C. (2008). *Here Comes Everybody: The Power of Organizing without Organizations*. Penguin Books, , Cop.
- Singh, F. B. (1985). A passage to India, the national movement, and independence. *Twentieth Century Literature*, 31(2/3), 265. <https://doi.org/10.2307/441295>
- Tarrow, S. (2011). *Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics*. Cambridge University Press.
- Thunberg, G. (2019). *No one is too small to make a difference*. Penguin Books.
- Tilly, C., & Tarrow, S. (2015). *Contentious politics* (2nd ed.). Oxford University Press.
- Tilly, C., & Wood, L. J. (2009). *Social movements, 1768–2008* (2nd ed.). Paradigm Publishers.
- Tufekci, Z. (2017). *Twitter and tear gas: The power and fragility of networked protest*. Yale University Press.
- Vegh, S. (2003). Classifying forms of online activism: The case of cyberprotests against the World Bank. In M. McCaughey, & M. Ayers (Eds.), *Cyberactivism: Online Activism in Theory and Practice* (pp. 71-95). Routledge.
- Voglis, P. (2011). The Junta Came to Power by the Force of Arms, and Will Only Go by Force of Arms.' Political violence and the voice of the opposition to the military dictatorship in Greece, 1967–74. *Cultural and Social History*, 8(4), 551–568. <https://doi.org/10.2752/147800411x13105523597922>
- Ware, L. (2013). Civil rights and the 1960s: A decade of unparalleled progress. *Maryland Law Review*, 72(4), 1087.
- Wikipedia contributors. (2024, October 9). Hector Pieterse. *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Hector_Pieterse
- Zuboff, S. (2019). *The age of surveillance capitalism: The fight for a human future at the new frontier of power*. Public Affairs.